

ARA VA DE BOUS!

Fins ara no n'havia tingut mai ni ocasió ni necessitat de manifestar el meu parer, però crec que és el moment d'opinar lliurement i amb tots els respectes a d'altres punts de vista a fi que ningú pugui malinterpretar el meu silenci aplicant-li la dita de "qui calla, atorga".

Tot i que hem considerat, com a persona ben arrelada al meu país, conservador dels costums, llengua i cultura heretats dels nostres majors, reconec una de les meves afeccions favorites en qüestionar determinades tradicions quan no ho són tant o són més que discutibles. Per això em permet de dir la meua, li agrada poc o molt a la concurrència.

RECORDS D'INFANESA

Quan era menut, i encara sembla que per ací han canviat poc les coses, el model a seguir que ens proposava/imposava el règim era el d'una irregular barretja basada en la llengua "espanyola", la festa "nacional" i la cançó "espanyola", amb l'afegit de la paella com a plato "nacional" en temps de l'obertura turística a l'Europa occidental, on encara deu perviure la tèrbola idea que, al sud del Pirineu, tot són folklòriques i toreros servits per unificatòrics cuiners valencians sense altre idioma que el cervantí.

A mi, que consignes escolars i campanyes murals del tipus "Habla la lengua del imperio" i "Si eres español, habla español" em van ajudar molt a resoldre

qüestions d'identitat i a conèixer de quin cantó bufen les ponentades, ni la Faraona ni la Terremoto m'alteraven ni miqueta el sismògraf espiritual. Que ens furtaren la paella -sense que Las Provincias obrira el bec- per a fer arròs caldós amb música fallera i repics de castanyoles ho havíem d'aguantar ("Qui Fraga, mana!") amb paciència i commiseració pels sofrits estrangers que ens visitaven. En quant al tema dels bous, ja ens havien acostumat a vore'l com a cosa normal alternativa al fútbol, igual que podíem triar entre *El Caso* i la *Prensa del Movimiento* o entre fer la "mili" i anar a "presili".

Dues o tres cosetes sí que captàvem els xiquets, al marge de llunyans antecedents històrics que llavors desconeixiem: que allò del *toro* tenia un cert aire andalús, que a cada basc li arriba el seu sanfermí i que, per ací, el que més es duia era córrer el bou, per la vila, en corda per camp obert o en la varietat estiuenca de vora mar a alguns pobles de ribera, però sempre de manera col·lectiva i amb possibilitat de poder substituir el solemne i perillós toro per lleugeres i engrescades vaquetes, més inofensives, evitant-li al final de festa el caire dramàtic i sangonós reservat quasi sempre als mascles. Dels portuguesos a penes sabíem res, però pel que havíem vist al cinema també tenien varietats pròpies. Caldria afegir la variant comercial i falsament lleugera de la xarlotada on, esgotats els riures i les bromes a costa d'un innocent animaló, la cosa també acabava

malament, entre plors de xiquets i carasses de les mares més sensibles.

Això és només una lleu impressió, un inesborrable record d'infantesa. Però la cosa és més complexa. No és un tema senzill, ni simple, la tauromàquia, que hom pugui acceptar o rebutjar globalment d'un sol colp de ploma. Ve d'antic això, si més no a tot arreu de la Mediterrània. Potser dels i les joves saltadors de braus de la Creta minoica. Potser, d'abans. Hi ha notícies de la inclusió de toros als jocs, sovint tràgics i malvats, dels amfiteatres romans. En parlen els romanços d'eventuals llancers medievals a cavall i Doñate ens ha documentat al nostre Vila-real activitats taurines des del 1375, amb variants i altibaixos continuades fins l'actualitat (1).

FESTA DE BRAUS: SOL I OMBRA

Hem escoltat de boca d'afecionats els arguments que els avalen, la seva admiració pel brau, un animal tan noble i bell, per la seva estampa i els seus moviments, per les seves reaccions i la seva manera d'evolucionar.

La tauromàquia, cal reconèixer-ho, tant a peu com a cavall és tot un art del qual cal dominar l'ofici i tenir inspiració. Els seus valors plàstics són innegables, com els d'un pas de dansa, un veritable exercici de valor i d'expressió corporal que enllaça l'home i el brau en una successió d'imatges acoblades realment admirable.

Molts grans mestres de la pintura i l'esultura, de Goya fins a Picasso passant per Marià Benlliure, hi han pres tema i motiu de genials creacions. Hi ha molta literatura al seu voltant i pàgines de vertadera qualitat: Blasco, Hemingway... Tanmateix, són eixos vertaders arguments?

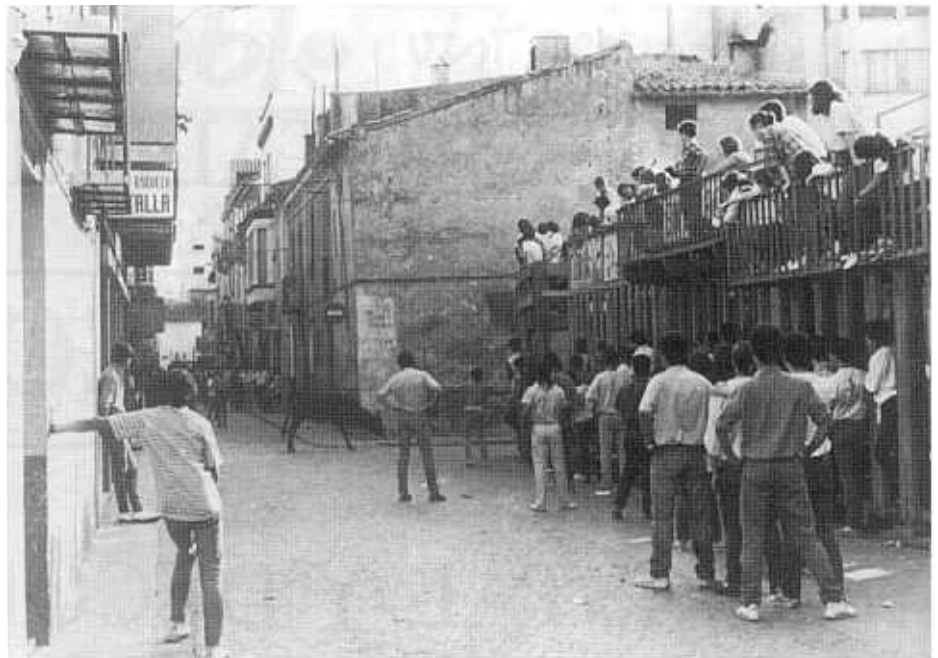
Personalment, crec que la cosa comença a fer fallida quan hom introdueix

la mort i la tortura en una activitat que hauria d'ésser, en un ambient festiu i distés, exclusivament lúdica i estètica. Acanyçar o agarrotjar els bous amb punxes esmolades per a provocar-los, com feien els antics i encara hem vist a pobles de muntanya - com ho fan a la "fiesta" picadors i banderillers de forma litúrgica-, unflar-los de garrotades o estirar-los la cua salvatge-ment, cegar-los amb boles de foc i obrir-los les potes fent-los córrer per carrers empedrats en resulta un espectacle ben indigne, sense parlar dels danys que hi poden rebre els homes i de les innombrables víctimes que ja no ho contaràn.

No comprenc la declarada admiració per les virtuts d'una noble bèstia que provo-que la seva progressiva degradació pel turment i condueca inevitablement a la destrucció més absoluta de l'objecte estimat. No conec cap admirador de la pintura que, per a fruit d'un quadre li bote foc i l'haja de reduir a pura cendra per a gaudir-ne la bellesa; ni que siga faller i estiga criat en la tradició crematòria dels necessàriament efimers monuments josepins.

¿Esteu segurs que els gravats i aigua-forts de Goya, amb els seus desbudellats cavalls, o els terribles toros picassians, símbols d'irracional i imparable força bruta, són una exaltació incondicional i acrítica de la tauromàquia?. ¿Caldria res-taurar la Inquisició, amb els seus tètrics

rituals de turments i Autos de Fe plens de vistositat i fanatisme, pel fet d'haver-los pintat els Berruguete, Rizzi o Goya?. I d'altres espectaculars formes d'execució pública -esquarterament, forca, garrot, decapitació- tingudes en temps com escarments didàctics, ¿no trobeu que tenien també la seva estètica?. Em fa tremolar que em contesteu i acabem descobrint junts la bellesa dels afusellaments massius, també reflexats per Goya, o dels forns crematoris.

No. Descartem per sempre més la tortura i la mort com a causa i ocasió de festa.

JOSEP PASQUAL GIL I MONZÓ

NOTA:

(1) DOÑATE, J. M.ª: *De re taurina*, a "Datos para la historia de Villarreal". V. Anúbar. Vila-real, 1982. Pàgs. 181-242.

CONSTRUCCIONES BROCH FONT, S.L.

MAYOR STO. DOMINGO, 12, Entlo. - Teléfono 52 17 36

Fax. 52 18 62 - 12540 VILLARREAL

CONSTRUCCION Y VENTA DE VIVIENDAS
Y LOCALES COMERCIALES

•••

¡¡AMPLIAS FACILIDADES DE PAGO!!

•••

ESTAMOS CONSTRUYENDO EN:

ALCORA

C/. San Vicente Fabregat

BECHI

C/. Artana, esq. J. Ferrandis

VILLARREAL

C/. Serrería

y

C/. Rey Don Jaime